

Projekt

z dnia 22 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W CHODZIEŻY**

z dnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Gminie Miejskiej
w Chodzieży na lata 2025 -2030.**

Na podstawie art. 7, pkt 5 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz.1153) art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 poz. 917) oraz § 2 ust. 1 pkt 8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480) Rada Miejska w Chodzieży uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Gminie Miejskiej w Chodzieży na lata 2025-2030, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chodzieży.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

Mirosława Kutnik

Załącznik do uchwały nr

Rady Miejskiej w Chodzieży

z dnia.....2025 r.

Lokalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego w Gminie Miejskiej w Chodzieży na lata 2025 -2030

Rozdział 1. Postanowienia ogólne

1. Celem Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Gminie Miejskiej w Chodzieży na lata 2025-2030, zwanego dalej Programem, jest zwiększenie dostępności i zmniejszenie nierówności w dostępie do środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju Centrów Zdrowia Psychicznego oraz placówek opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży.

2. Program ustala działania priorytetowe w zakresie ochrony zdrowia psychicznego służące ograniczeniu występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, zapewnienia dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej oraz poprawę jakości życia mieszkańców miasta Chodzieży z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich.

3. Realizatorami Programu są:

- 1) Urząd Miejski w Chodzieży,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodzieży,
- 3) Miejski Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chodzieży.

4. Realizatorzy Programu, o których mowa w ust. 3, jeżeli pozwala na to charakter wynikających z Programu zadań, realizują Program we współpracy z organizacjami z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 571).

Rozdział 2. Diagnoza potrzeb w zakresie zdrowia psychicznego

1. Diagnoza została opracowana na potrzeby Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Gminie Miejskiej w Chodzieży na lata 2025-2030 i opiera się na dostępnych danych ilościowych oraz sygnałach społecznych, w tym informacjach Komendy Powiatowej Policji w Chodzieży, oraz inicjatywach obywatelskich.

2. Celem diagnozy jest rzetelne określenie skali problemów zdrowia psychicznego, identyfikacja luk systemowych oraz uzasadnienie konieczności rozwoju środowiskowych form opieki psychiatrycznej na poziomie lokalnym.

Rozdział 3. Sytuacja zdrowia psychicznego w Polsce

Zdrowie psychiczne stało się w ostatnich latach jednym z kluczowych wyzwań zdrowotnych w Polsce. Według danych ogólnokrajowych od kilku lat obserwowany jest systematyczny wzrost liczby osób doświadczających kryzysów psychicznych, zaburzeń depresyjnych, lękowych oraz zachowań samobójczych. Szczególnie niepokojący jest wzrost problemów psychicznych wśród dzieci i młodzieży, ale także osób dorosłych w wieku produkcyjnym oraz seniorów.

Zjawisko samobójstw i prób samobójczych w Polsce ma charakter problemu zdrowia publicznego. Każdego roku odnotowywane są tysiące prób samobójczych, a liczba samobójstw dokonanych utrzymuje się na wysokim poziomie. Ekspertki wskazują, że dane te nie odzwierciedlają w pełni rzeczywistej skali zjawiska, ze względu na niedoszacowanie oraz niezgłaszanie części kryzysów. Równocześnie w skali kraju utrzymują się poważne deficyty w dostępności do świadczeń psychiatrycznych i psychologicznych, w szczególności:

- 1) długi czas oczekiwania na wizytę u psychiatry i psychologa w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia,
- 2) niewystarczająca liczba specjalistów zdrowia psychicznego,

- 3) ograniczony dostęp do pomocy środowiskowej i interwencji kryzysowej,
- 4) znaczące różnice terytorialne pomiędzy dużymi ośrodkami miejskimi a mniejszymi miastami i obszarami wiejskimi.

Na stan zdrowia psychicznego społeczeństwa istotny wpływ mają również długofalowe zmiany społeczno-ekonomiczne, które w Polsce w ostatnich dziesięcioleciach pogłębiły takie zagrożenia jak: bieda, brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, socjalnego i zdrowotnego, a także niestabilność rynku pracy. Czynniki te przyczyniły się do systematycznego wzrostu liczby zaburzeń psychicznych rejestrowanych zarówno w lecznictwie ambulatoryjnym, jak i stacjonarnym.

Podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego populacji jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym również zaburzeń związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych, takich jak alkohol, narkotyki oraz leki. Skala tych zjawisk wskazuje na narastające obciążenie systemu ochrony zdrowia oraz konieczność rozwijania form wsparcia dostępnych na poziomie lokalnym.

Szczególnie narażoną grupą na oddziaływanie negatywnych czynników psychospołecznych jest dzieci i młodzież. W tej grupie wiekowej znaczącą rolę odgrywają: stres, narastająca przemoc rówieśnicza i domowa, łatwy dostęp do alkoholu, narkotyków i tzw. dopalaczy, a także niepewność dotycząca przyszłości edukacyjnej i zawodowej. W tym kontekście kluczowe znaczenie mają instytucje pracujące z dziećmi i młodzieżą, w szczególności placówki oświatowe oraz organizacje społeczne, które są w stanie wcześniej rozpoznać objawy kryzysu psychicznego i podjąć szybkie działania interwencyjne.

Z danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wynika, że z powodu zaburzeń psychicznych cierpi od 25% do 33% populacji światowej, co jednoznacznie klasyfikuje zdrowie psychiczne jako jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki zdrowotnej. Znaczenie problemu zostało jednoznacznie potwierdzone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030, w którym wskazano, że zaburzenia i choroby psychiczne stały się w ostatnich latach szczególnie istotnym wyzwaniem zdrowia publicznego. Do wzrostu rozpowszechnienia problemów psychicznych przyczyniła się m.in. epidemia COVID-19, związana z izolacją społeczną, ograniczeniami w dostępie do usług oraz niepewnością ekonomiczną.

Kolejnym czynnikiem obciążającym zdrowie psychiczne społeczeństwa są negatywne konsekwencje wojny toczącej się w Ukrainie, w tym długotrwały stres, poczucie zagrożenia oraz konieczność zapewnienia odpowiedniego wsparcia osobom dotkniętym skutkami tego konfliktu, w szczególności uchodźcom. Statystycznie w Polsce co czwarta osoba miała lub będzie miała problemy ze zdrowiem psychicznym, co jednoznacznie wskazuje na powszechny charakter zjawiska i potrzebę systemowych działań. Zadania samorządów lokalnych w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, wynikają nie tylko z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego, ale również z obowiązujących aktów prawnych, które nakładają na jednostki samorządu terytorialnego odpowiedzialność za realizację lokalnych programów zdrowotnych i zapewnienie równego dostępu do świadczeń. W odpowiedzi na te wyzwania na poziomie krajowym realizowana jest reforma systemu opieki psychiatrycznej, której kluczowym elementem jest rozwój Centrów Zdrowia Psychicznego oraz odchodzenie od modelu opartego wyłącznie na hospitalizacji na rzecz opieki środowiskowej, bliskiej miejscu zamieszkania pacjenta.

Rozdział 4.

Sytuacja i skala problemu w Chodzieży

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Chodzieży wynika, że w okresie od 1 lipca 2023 r. do 7 października 2024 r. na terenie powiatu chodzieskiego odnotowano 22 próby samobójcze, w tym 7 samobójstw dokonanych. Dane te wskazują na realne i narastające zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców miasta.

Dodatkowo, w tym samym okresie odnotowano łącznie 4 zaginięcia osób związane z zamiarem popełnienia samobójstwa, w tym 1 przypadek na terenie miasta Chodzieży. Zdarzenia tego typu stanowią szczególnie alarmujący sygnał kryzysów psychicznych o wysokim stopniu nasilenia, wymagających natychmiastowej, skoordynowanej i specjalistycznej interwencji. Statystyki te nie oddają pełnej skali problemu (ze względu na niezgłaszanie części kryzysów, prób samobójczych oraz zaburzeń psychicznych), już dostępne dane wskazują, że powiat chodzieski znajduje się w grupie obszarów wymagających pilnych działań systemowych w zakresie profilaktyki, wczesnej interwencji oraz leczenia psychiatrycznego.

Istotnym elementem diagnozy są także sygnały płynące bezpośrednio od mieszkańców powiatu chodzieskiego. W 2023 roku do Burmistrza Miasta Chodzieży wpłynęła petycja Fundacji Ukryte Marzenia pn. „Zapewnienie bezpłatnego dostępu do pomocy psychologicznej i psychiatrycznej oraz wsparcia towarzyszącego dla mieszkańców powiatu chodzieskiego”, którą podpisało 689 osób. Liczba podpisów pod petycją świadczy o wysokim poziomie społecznego niepokoju oraz o powszechnym poczuciu niedostatecznej dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie zdrowia psychicznego. Jest to wyraźny dowód na istnienie niezaspokojonych potrzeb mieszkańców – zarówno w obszarze opieki psychiatrycznej, jak i psychologicznej oraz wsparcia środowiskowego.

Na podstawie analizy dostępnych danych oraz zgłaszanych potrzeb można wskazać kluczowe problemy systemowe w powiecie chodzieskim i mieście Chodzieży:

- 1) ograniczoną dostępność do bezpłatnej, publicznej opieki psychiatrycznej i psychologicznej,
- 2) brak kompleksowych, środowiskowych form wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym,
- 3) niewystarczającą ofertę specjalistycznej pomocy psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży,
- 4) utrudniony dostęp do szybkiej interwencji kryzysowej oraz opieki ciągłej po hospitalizacji,
- 5) nierówności terytorialne w dostępie do świadczeń, szczególnie dla mieszkańców mniejszych miejscowości i osób w trudnej sytuacji społecznej.

Brak lokalnie dostępnych, zintegrowanych struktur opieki środowiskowej skutkuje opóźnieniami w diagnozie, eskalacją problemów psychicznych oraz zwiększonym ryzykiem zachowań samobójczych.

Rozdział 5.

Uzasadnienie potrzeby rozwoju Centrów Zdrowia Psychicznego

W świetle powyższych danych oraz krajowych i międzynarodowych rekomendacji w zakresie ochrony zdrowia psychicznego, utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego na terenie miasta Chodzieży należy uznać za działanie niezbędne i pilne.

Centrum Zdrowia Psychicznego umożliwia:

- 1) zapewnienie łatwego, bezpłatnego i szybkiego dostępu do pomocy psychiatrycznej i psychologicznej,
- 2) prowadzenie leczenia i wsparcia w środowisku pacjenta, bez konieczności hospitalizacji,
- 3) skoordynowanie działań medycznych, psychologicznych i społecznych,
- 4) skuteczną profilaktykę zachowań samobójczych oraz wczesne reagowanie na kryzysy psychiczne.

Szczególnego znaczenia nabiera także rozwój wyspecjalizowanych placówek dla dzieci i młodzieży, wobec rosnącej liczby problemów emocjonalnych, depresyjnych i kryzysów psychicznych w tej grupie wiekowej.

Przedstawione dane jednoznacznie wskazują, że powiat chodzieski oraz miasto Chodzież wymagają systemowego wzmocnienia opieki psychiatrycznej i psychologicznej. Skala prób samobójczych, liczba samobójstw dokonanych, przypadki zaginięć o podłożu suicydalnym oraz wyraźne postulaty społeczne stanowią mocne i rzetelne uzasadnienie dla wdrożenia Lokalnego programu na lata 2025–2030.

Inwestycja w rozwój środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym Centrów Zdrowia Psychicznego oraz placówek dla dzieci i młodzieży, jest działaniem nie tylko zasadnym, ale koniecznym dla poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego, jakości życia mieszkańców oraz ograniczenia nierówności w dostępie do pomocy specjalistycznej. Trudno jest dokładnie określić liczbę mieszkańców Gminy Miejskiej w Chodzieży, którzy cierpią na choroby i zaburzenia psychiczne, ponieważ informacje o osobach chorych psychicznie są z reguły rozproszone w różnych instytucjach, a jednocześnie mogą się ze sobą wzajemnie pokrywać. Liczba ludności Gminy, tak jak większości małych miast ulega systematycznemu zmniejszeniu. Na dzień 31.12.2024 r. Gminę Miejską w Chodzieży zamieszkiwało 16294 mieszkańców, natomiast na dzień 31.12.2023 r. 16585 mieszkańców, w 2022 roku liczba mieszkańców wyniosła 16874.

Zadania dla samorządów lokalnych w zakresie ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego prócz Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego zostały określone w następujących aktach prawnych:

1. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153);
2. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. *o ochronie zdrowia psychicznego* (Dz. U. z 2024 r. poz. 917);

3. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1461);

4. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, poz 1302);

5. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939, z późn. zm.);

6. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673).

Rozdział 6.

Cele główne i szczegółowe programu

1. Celem niniejszego programu jest zwiększenie dostępności oraz zmniejszenie nierówności w dostępie do środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej w mieście Chodzieży. Program opiera się na kompleksowej adaptacji terenu przy ul. Ujskiej 43 i powstaniu nowoczesnego Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego (SCZP) dla dzieci i dorosłych oraz Centrum usług opiekuńczych i asystenckich. W ramach rewitalizacji przewidziana jest również realizacja Centrum Ekologicznego, które będzie pełnić funkcję edukacyjną i rehabilitacyjną.

2. Program odpowiada na potrzeby społeczności lokalnej — przede wszystkim osób z zaburzeniami psychicznymi, osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin — poprzez rozwój usług terapeutycznych, rehabilitacyjnych i integracyjnych dostępnych w miejscu zamieszkania.

3. Cele strategiczne:

- 1) zwiększenie dostępności do środowiskowej opieki psychiatrycznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
- 2) zapewnienie kompleksowych usług terapeutycznych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych w lokalnej społeczności.
- 3) redukcja barier architektonicznych, informacyjnych i finansowych utrudniających dostęp do usług.
- 4) włączenie działań edukacyjnych i ekologicznych jako elementu rehabilitacji i integracji społecznej.
- 5) wzrost zatrudnienia lokalnego, rozwój kompetencji kadry oraz wspieranie wolontariatu.

4. Grupy docelowe:

- 1) osoby dorosłe z zaburzeniami psychicznymi wymagające wsparcia środowiskowego.
- 2) dzieci i młodzież z problemami zdrowia psychicznego i rozwojowymi.
- 3) osoby z niepełnosprawnościami (fizycznymi i intelektualnymi) potrzebujące rehabilitacji i opieki.
- 4) rodziny i opiekunowie osób z zaburzeniami psychicznymi.
- 5) organizacje pozarządowe, szkoły i instytucje lokalne zaangażowane w wsparcie społeczności.

5. Usługi i programy:

- 1) prowadzenie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego (SCZP) świadczącego usługi psychiatrii środowiskowej, psychoterapii, pracy środowiskowej i rehabilitacji psychospołecznej.
- 2) rozwój Centrum usług opiekuńczych i asystenckich oferującego codzienną opiekę, asystę oraz wsparcie w obowiązkach.
- 3) realizacja programów edukacyjnych, warsztatów ekologicznych oraz zajęć integracyjnych dla różnych grup wiekowych.

6. Poprawa dostępności informacyjnej i finansowej:

- 1) stworzenie prostych mechanizmów kierowania i rejestracji (telefony, formularze on-line, punkt informacyjny).
- 2) wprowadzenie systemu ulg/bezpłatnych konsultacji dla najbardziej potrzebujących.

Rozdział 7.
Finansowanie i monitoring

1. Program jest finansowany ze środków budżetu Gminy Miejskiej w Chodzieży.
2. Na lata 2025 – 2030 na finansowanie zadań objętych Programem przeznacza się kwotę 8 271 102 zł
3. Każdego roku Burmistrz Miasta przedstawiać będzie sprawozdanie z realizacji Programu w terminie do 31 maja każdego roku.
4. Sprawozdanie będzie częścią Raportu o stanie Gminy Miejskiej w Chodzieży.